

LEKSINIŲ IR SEMANTINIŲ ANGLICIZMŲ APŽVALGA ŠIUOLAIKINĖSE PRANCŪZŲ IR LIETUVIŲ KALBOSE: KALBININKŲ POŽIŪRIS

Ksenija BANUŠEVIČIENĖ

Lietuvos edukologijos universitetas, Studentų g. 39, LT-08106 Vilnius, Lietuva
El. paštas ksenija.banuseviciene@leu.lt

Įteikta 2015-11-13; priimta 2017-02-21

Straipsnyje nagrinėjami daiktavardiniai anglicizmai, jų leksiniai ir semantiniai adaptacijos klausimai prancūzų ir lietuvių kalbose, aptariama skolinių semantinių procesų dinamikos samprata, analizuojama daiktavardinių anglicizmų sąvoka lingvistiniu aspektu.

Intensyvus anglicizmų vartojimas suformuoja kokybiškai naują kalbinę situaciją, dėl kurios anglų kalbos skoliniai yra dažni prancūzų ir lietuvių kalbose.

Šio straipsnio tikslas – apibūdinti esamą požiūrį į leksinius ir semantinius anglicizmus prancūzų ir lietuvių kalbose, aptarti bei kritiškai įvertinti įvairių prancūzų ir lietuvių kalbininkų anglicizmų interpretacijas, apžvelgti leksinių ir semantinių anglicizmų problemišumą.

Reikšminiai žodžiai: anglicizmai, skolinimosi reiškinys, semantinė funkcija, adaptacija, integracija, leksinis ir semantinis požymis.

Įvadas

Šiuolaikiniuose kalbų gretinimo tyrinėjimuose semantika tapo pamatine sąvoka. Semantikos tyrimai šiuolaikinėje kalbotyroje užima centrinę padėtį, todėl semantiniai pokyčiai kaip kalbinių kontaktų rezultatas tiriami ne tik prasmės požiūriu, bet ir gretinamųjų kalbų morfologinės ir semantinės struktūros pagrindu.

Semantinis lygmuo yra kaip asimiliacijos „kanalas“, kuris užtikrina skolinimosi procesą iš vienos kalbinės sistemos į kitą. Tam, kad žodis įsitvirtintų kitoje kalboje, būtina jo formali leksinė ir semantinė kalbos vartojimo asimiliacija, kuri atima labai daug laiko (Kozhevnikova 2011: 6).

„Angliški terminai, trumpiniai, kurie dažnai rašomi originalo kalba, vartojami spaudoje bei specialistų kalboje. Žiniasklaida, tarpininkė tarp kalbininkų ir visuomenės, atlieka didelį pakaitų platinimą, prigydydmo darbą“ (Girčienė 2004: 67). Taigi, remiantis kalbininkų nuomonėmis, bandoma apibūdinti esamą požiūrį į leksinius ir semantinius anglicizmus prancūzų ir lietuvių kalbose, atskleisti leksinių ir semantinių anglicizmų adaptacijos panašumus ir skirtumus šiuolaikinėje prancūzų ir lietuvių kalbose.

Skolinimasis – vienas iš kalbos šaltinių, todėl galima teigti, kad anglicizmai naudojami dėl prestižo, angliškų terminų vartojimo mados, daugiareikšmiškumo, jie yra labai populiarūs medijų kalboje. „Pagal skolinimosi laiką gali būti skiriami senieji ir naujieji skoliniai“

(Vaicekauskienė 2007: 18). Senaisiais skoliniais dažniausiai laikomi žodžiai, pasiskolinti iš slavų kalbų (ypač rusų), naujaisiais – tokie, kurie į lietuvių kalbą atėjo po 1990-ųjų metų, atkūrus nepriklausomybę, ir yra kilę daugiausia iš anglų kalbos. Tokie žodžiai įvardijami kaip anglizmai, anglybės (Vaicekauskienė 2007: 19) arba anglicizmai. V. Rudaitienės nuomone, sparti integracija į Europos Sąjungą ir kitas ekonomines struktūras skatina anglų kalbos įtaką lietuvių kalbai (Rudaitienė 2003: 213, 223). „Svetimos kalbos, nesvarbu, ar ji būtų prievarta diegiama, ar savo noru pasirinkta, įtaka bet kuriai kitai kalbai laikytina teigiama tik iki tam tikros ribos, t. y. iki tol, kol ji nekenkia tos kalbos sistemai ir neardo jos“ (Rudaitienė 2003: 214).

Remiantis kalbininkų postulatais ir hipotezėmis, galima teigti, kad žodžių skolinimosi problema yra susijusi ne su kokybės, bet su kiekybės aspektais. Pravartu pažymėti, kad anglicizmai į šiuolaikinės prancūzų ir lietuvių kalbas įsiskverbia ne šimtais, o tūkstančiais.

Anglicizmo sąvoka lingvistiniu aspektu

Prancūzų ir lietuvių kalbos, kaip ir kitos pasaulio kalbos, neapsieina be skolinių. Anglicizmo sąvoka – platus ir sudėtingas reiškinys, todėl sunku rasti tikslų šio skolinio apibrėžimą.

Remiantis „Le Nouveau Petit Robert de la langue française“ žodynu, anglicizmas yra „anglų kalbos žodis arba sakiny, kuris vartojamas ir kritikuojamas kaip įžeidžiantis ir nereikalingas skolinys“ (Robert *et al.* 2008: 156).

Lietuvių terminų žodyne anglicizmas (lot. *anglicus* – angliškas) apibrėžiamas kaip anglų kalbos žodis arba posakis, perkeltas į kitą kalbą. Kalbotyros terminų žodyne anglicizmas apibrėžiamas kaip „žodis, paskolintas iš anglų kalbos, arba posakis, raidiškai išverstas ar paskolintas iš anglų kalbos (ne tik tiesiogiai, bet ir per kitas kalbas)“ (Gaivenis 1990: 19).

Lingvistas J. Rey-Debove „Dictionnaire des anglicismes“ pabrėžia, kad anglicizmas – anglų kalbos žodis, kurio masinis vartojamas dažniausiai žymimas kursyvu arba kabutėmis (Rey-

Débove 1986: 56). Kalbininkas M. Pergnier išskiria tris neginčijamas anglicizmo reikšmes (Pergnier 1989: 20). Jo teigimu, anglicizmas yra: 1) anglų kalbos žodis ar idioma, kurią galime rasti prancūzų kalbos sakinyje; 2) anglų kalbos terminas arba žodis, kurio gana dažnas vartojimas galėtų būti vertinamas kaip integruotas (gerai ar blogai) į prancūzų kalbos leksiką; 3) žodis arba posakis, klaidingai pavartotas prancūzų kalboje.

Kalbininkas M. Grevisse teigia, kad anglicizmas, neskatina bendravimo“ ir daugelis iš jų yra „abejotino naudingumo“ (Grevisse 1993: 193). Prancūzų kalbos „Le dictionnaire de l'Académie“ žodyne nurodyta, kad anglicizmai turi lingvistinį ir kultūrinį aspektą. P. Bogaards nuomone, anglicizmai prancūzų kalboje yra lingvistinio fenomeno atvejai“ (Bogaards 2008: 16).

Semantiniai anglicizmai, arba semantiniai skoliniai, remiantis M. Pergnier, yra semantinės kalkės, įtraukiančios tik naują žodžio reikšmę (Pergnier 1989: 73–89). Jo teigimu, reikėtų labiau gilintis į morfosintaksinę nei į semantinę anglicizmų integraciją ir visiškai adaptuoti anglų kalbos skolinius semantiniu lygmeniu. Kalbininkas atkreipia dėmesį į sociolingvistinius aspektus, kurie skatina anglicizmų atplūdį dabartinėje prancūzų kalboje (Pergnier 1989: 145). D. Boudreau, C. Forest ir G. Colpron teigia, kad semantiniai anglicizmai yra dviejų tipų: „dvigubos formos“ ir „dvigubos reikšmės“ (Boudreau *et al.* 1998: 29). Remiantis šiais įvardijimais, galima tiksliau apibūdinti anglicizmo ir skolinio skirtumą: skolinys turi dvi lingvistines reikšmes – jis yra arba procesas, arba rezultatas. Šio proceso pavadinimas – „anglikanizacija“ (Darbelnet 1964: 63). Be to, kaip teigia lingvistai H. Laganier ir M. Langlois, anglicizmas dažniausiai turi neigiamą konotaciją (Langlois, Laganier 2001: 48).

Nepaisant mokslinių tradicijų tyrinėti skolinius, dabartinė anglicizmų ekspansija į prancūzų ir lietuvių kalbines sistemas nėra plačiai ištirta. Intensyvus anglicizmų vartojimas sukuria naują lingvistinę situaciją, kurioje vieno kalbos termino vartojimas pakeičia visą sintaksinę konstrukciją, todėl šiam algoritmui patikrinti

reikėtų išnagrinėti alomorfinius ir izomorfinius anglicizmų bruožus, t. y. anglicizmų panašumus ir skirtumus. Daugelis linkę vartoti anglicizmus iš noro pasirodyti, kad išmano kitą kalbą. Taigi anglų kalba, būdama *lingua franca* ir apskritai labai plačiai vartojama, neišvengiamai atneša naujovių, kurios neretai kenkia mūsų kalbos savitumui. K. Girčienės teigimu, „įvairių kalbų politika skolintos leksikos atžvilgiu skiriasi. Vienose kalbose (pvz., anglų, danų, italų) skolinių plitimas nevaržomas, kitose kalbose (pvz., prancūzų, estų) skolinių stengiamasi atsisakyti arba bent jau riboti jų vartojimą. Pastarosiose šalyse daliai skolinių ieškoma atitikmenų (ekvivalentų): kuriama (dažnai remiantis šaltinio motyvacija) vienažodžių naujadarų, sudėtinių pavadinimų, modifikuojamos senų žodžių reikšmės“ (Girčienė 2003: 391).

Tiriant prancūzų ir lietuvių skolintą leksiką, mažiausiai dėmesio skirta semantiniam aspektui. Kadangi bet kokia prielaida reikalauja įrodymų, semantinių procesų dinamikos klausimas lieka atviras ir reikalauja mokslinės argumentacijos. Anglicizmų semantiniai procesai turėtų būti analizuojami diachroniniu požiūriu – kaip laipsniškas, ilgalaikis žodžių reikšmių išnykimo procesas ir pakeitimas naujomis reikšmėmis.

Požiūris į leksinius ir semantinius anglicizmus prancūzų ir lietuvių kalbose

Gretinamųjų lietuvių ir užsienio kalbų semantinių ir morfologinių pokyčių tyrimų nėra daug. Apie naujuosius svetimžodžius, lietuvių kalbos skolintos leksikos aspektus ir semantinius pokyčius rašo, juos tyrinėja daugelis lietuvių kalbos mokslininkų: L. Vaicekauskienė, V. Rudaitienė, R. Vladarskienė, J. Girčienė, Pr. Kniūkšta, R. Miliūnaitė, A. Ryklienė, R. Vaškeliene, D. Mikulėnienė, A. Paulauskienė, A. Gudavičius, V. Labutis, S. Karaliūnas, J. Jonušas, A. Sabaliauskas, V. Vitkauskas ir kiti. Jie atkreipia dėmesį į neadaptuotų svetimžodžių rašybą, morfologiją, žodžių dėmenų nekaitymą ir kitus nenorminius dalykus, tai pat aprašo

skolinimosi procesą ir priežastis, svetimžodžių santykį su lietuvių kalbos sistema, natūralią kalbos naujovių atranką.

Kalbininkas A. Sabaliauskas apžvelgia senąją indoeuropietišką leksiką, tik baltų ar vien lietuvių kalbai būdingą leksiką, aptaria svarbiausius skolinių sluoksnius, kartu paliečia ir lietuvių kalbos leksikos įtaką kaimyninių tautų kalboms. Nemažai dėmesio skiria pastarųjų dešimtmečių lietuvių kalbos leksikos pakitimams (Sabaliauskas 1990: 335).

V. Rudaitienė nagrinėja socialiniame diskurse vartojamą svetimų kalbų leksiką, tarptautinius žodžius ir kitus skolinius, kurie dauguma ateina iš anglų kalbos. Vieni šių skolinių yra anglų kalbos žodžiai, kiti – per anglų kalbą ateinantys klasikinių kalbų, ypač lotynų kalbos, žodžiai, vadinami ir anglolotynizmais. Skoliniai vertinami ir lietuvių kalbos normų atžvilgiu. Autorė analizuoja ir labai ryškią tendenciją – plėsti skolinių, ypač tarptautinių žodžių, reikšmes, paprastai suteikti jiems naujų reikšmių. V. Rudaitienės teigimu, „tarptautinių žodžių vartosena naujomis, nebūdingomis lietuvių kalbai reikšmėmis yra sudėtinga problema. Mokslininkės nuomone, viena iš nesaikingo skolinių vartojimo priežasčių yra noras kalbą išskirti iš kitų ir su tuo susijęs perdėtas kalbos moderninimas, siekimas kalbėti ir rašyti įmantriau, neįprasčiau, kitoniškai“ (Rudaitienė 2006: 145–153).

J. Girčienė analizuoja naujų skolinių atitikmenis, kurie gali būti tikrieji darybiniai naujadarai (vediniai, dūriniai), semantiniai neologizmai, nominatyviniai žodžių junginiai. Autorė pabrėžia, kad iš visų naujosioms svetimybėms siūlomų atitikmenų naujadarai sudaro apie trečdalį su puse, beveik visi naujadarai yra daiktavardžiai. J. Girčienės nuomone, „daugumos naujadarų darybos motyvacija autentiška. Yra skolinių ir atitikmenų porų, kurių semantinė motyvacija panaši, bet skiriasi darybos būdas. Porų, kurių darybos motyvacijos panašumai akivaizdūs, labai nedaug“ (Girčienė 2000: 33–57). A. Gudavičiaus nuomone, leksinę semantinę sistemą galima įsivaizduoti kaip erdvę, galbūt net ne trimatę,

o daugiamatę, kurią užpildo didesni ar mažesni debesėliai – susijusių reikšmių grupės, turinčios gana ryškų centrą ir neryškia periferiją, pereinančią į kitų grupių laukus (Gudavičius 2007: 117). Būtina pabrėžti, kad kalbos leksika, kaip ir kiti lygmenys, pati yra sistemų arba posistemų, skirtingos apimties vienetų sistema. Todėl, kaip teigia A. Gudavičius, negalima gretinti kalbų semantinių sistemų apskritai. „Kalbų semantinės sistemos – leksinė ir gramatinė – susideda iš posistemų, pastarosios iš elementų. Vadinasi, ir gretinami gali būti tik atskiri posistemiai, o konkrečiai – jų elementai. Kita vertus, gretinimas turi būti susietas su kalbų funkcionavimu dvikalbystės situacijoje“ (Gudavičius 2007: 67).

L. Vaicekauskienė analizuoja anglų kalbos svetimžodžius ir socialinį identitetą Lietuvoje, skolinių norminimo priemones. Svarbu pabrėžti, kaip teigia autorė, kad „visuomenės tarptautėjimas lemia labai svarbų svetimos kalbos įtakos aspektą – perimamos kalbos vartosenos sritys, kuriose nacionalinės kalbos užleidžia vietą internacionalinei (anglų) kalbai“ (Vaicekauskienė 2004: 18). Būtent todėl pasaulis išgyventų didžiulę nelaimę, jeigu liktų vienintelė (anglų ar bet kuri kita) kalba. Prarastume ne tik atskiras kalbas, bet ir savo su jomis besisiejančias tautų tradicijas, istoriją; prarastume savo tautos savastį, supanašėtume, pasaulis taptų pilkas ir neįdomus, o žmonės – vienodi. Nors vienos dominuojančios kalbos idėja tėra tik išivaizduojama, reikia pripažinti, kad anglų kalba jau dabar ardo kitų kalbų išskirtinumus ir daro jas vis panašesnes.

Taigi galima teigti, kad žmonės nuolat bendrauja įvairiomis kalbomis, tad kalbų kontaktai yra įprastas ir palyginti neretas reiškinys. „Kalbų kontaktai – tai reali komunikacija tarp dviejų skirtingas kalbas vartojančių bendruomenių“ (Karaliūnas 1997: 299). Kaip jau buvo minėta, kalbiniams kontaktams reikštis geriausiai padeda ne uždarumas, o atvirumas kultūriniais ieškojimams, šios srities patirties (asociacijų, kultūrinių realių ir pan.) iš kitur integravimas. Pasak R. Vladarskienės, kontaktai su anglų kalba tyrinėjami įvairiais aspektais, metodais, būdais ir iš pačių įvairiausių perspek-

tyvų. „Dažnai tarptautiniams žodžiams anglų kalbos pavyzdžiu suteikiama naujų reikšmių. Tai atsitinka ir todėl, kad, verčiant iš kitos kalbos, vertėjui pats žodis atrodo įprastas, vartotinas, į tarptautinių žodžių žodynus įtrauktas, todėl kartais nekreipiama dėmesio, kad jis turi įvairių reikšmių“ (Vladarskienė 2004: 179).

L. Vaicekauskienė teigia, kad „natūralių kalbų, kurios nebūtų patyrusios kalbų kontaktų ir neturėtų skolinių, galima sakyti, nėra. Iš esmės ši universalų kalbos egzistencijos faktą, siejant jį su žala kalbos ir tautos autonomijai, stipriau problematizuoti imta įsitvirtinus etnocentriškoms standartizavimo ideologijoms nacionalinėse valstybėse“ (Vaicekauskienė 2014: 6). Pagal skolinimosi tipą didžioji dauguma autorės aptariamų naujųjų skolinių turėtų būti ne tiesioginio skolinimosi, t. y. ne įvairiomis kalbomis komunikujančių kalbėtojų kontaktų, rezultatas, bet per medijas (įvairius rašytinius, originalius ar verstus, pirmiausia žiniasklaidos, šaltinius) ateinantys žodžiai.

Jei kalbėsime apie prancūzų kalbą, reikia pabrėžti, kad leksinių ir semantinių anglicizmų problema vertinama skirtingai. Pagal dominuojančias tendencijas anglicizmai yra „pavojaus ženklas“, „mados reikalas“. Anglicizmai laikomi „nepastebimais vienetais“ (Meney 1994: 930).

Derėtų atkreipti dėmesį, kad daugumos lingvistų nuomone, leksiniai ir semantiniai anglicizmai tiesiog perpildo prancūzų kalbą ir šio fenomeno pavadinimas – „anglikanizacija“ (Brunet 1996: 45–31). Norėtusi pažymėti, kad prancūzų kalbininkų, tiriančių leksinius ir semantinius anglicizmus, svarbiausi darbai (publikacijos, straipsniai) priklauso tokiems mokslininkams, kaip R. Etiemble, L. Meney, Y. Laroche-Claire, M. Lenoble-Pinson, M. Voirol, G. Colporol, H. Walter, M. Pergnier, A. Rey, J. Cellard, A. Girdert, J. Tournier, J.-C. Boulanger, M. Villers, S. Brunet, M. Breal, H. Paul, M. Chansou, J. Guilford, K. Belinger ir kiti.

Remiantis A. Gilder nuomone, galima daryti prielaidą, kad anglicizmų perpildymas prancūzų kalboje veda prie „lingvistinės savižudybės“, o vėliau ir prie „intelektinės mirties“

(Gilder 1966: 167). Tačiau lingvistai J. Cellard ir A. Rey pabrėžia, kad anglicizmai, priešingai, praturtina prancūzų kalbą (Cellard, Rey 1980: 287). Bet, anot M. Pergnier, prancūzų kalbos „anglikanizacija“ nebūtų įmanoma be prancūzų tautos palaikymo (Pergnier 1989: 167). Ir ši palaikymą, remiantis tyrėjo A. Goosse nuomone, užtikrina mada, nes naujai sugalvotos sąvokos Prancūzijoje neturėtų pasisekimo be anglišku pavadinimų. Anglicizmai tarsi suteikia naują jaunystę pasenusioms realijoms (Goosse 1975: 58).

Kalbininko M. Pergnier nuomone, skoliniai, anglicizmai ir prancūzų kalbos „amerikanizacija“ nesiliauja stebinti lingvistus bei intriguoti „frankofoniškus klausytojus“. Keliamas klausimas, ar reikėtų susirūpinti tokia situacija? Remiantis M. Pergnier nuomone, reikia reaguoti, nes „anglų kalbos poveikis kitoms kalboms yra fenomenas, kuris turės stiprią leksikos bei kitų kalbos struktūrų impregnaciją“ (Pergnier 1989: 11). M. Pergnier pabrėžia, kad mes žinią perduodame remdamiesi ne jos kontekstu, bet lingvistiniu anglų kalbos etalonu (Pergnier 1989: 102). Neginčijamai, pasak M. Pergnier, „anglų kalba šiandien yra *lingua franca* mylima vienu ir nekenčiama kitu“. Autorius pabrėžia, kad civilizacijos ir kalbos keičiasi, todėl niekas negali nustatyti tikslaus kalbos karaliavimo laikotarpio arba dienos, kai viena užsienio kalba ateis „nuimti karūnos“ kitai (Pergnier 1989: 204). Kalbininko J.-C. Boulanger nuomone, visos kalbos turi turėti galimybę egzistuoti, todėl niekas neverčia frankofonų priimti „anglikanizacijos“ arba pasiduoti kitos užsienio kalbos spaudimui (Boulanger 1989: 10).

Reikėtų pažymėti, kad vienas iš charakteringų šiuolaikinės prancūzų kalbos ypatumų yra aktyvus „a la“ anglų kalbos žodžių vartojimas. Šiuolaikinėje prancūzų kalboje prieš keletą dešimtmečių atsirado terminas „franglais“, kuris jau tada rodė didelį šių skolinių poveikį kalbai (Etiemble 1991: 8–15). Pasak R. Etiemble, „franglais“ yra fonetinių, gramatinių, morfologinių ir sintaksinių anglų kalbos skolinių visuma. Tai yra autoimuninė kalba su savo nuosava morfosintaksine struktūra (Etiemble 1991: 95).

Atkreiptinas dėmesys, kad pasaulyje apskritai nėra kalbų be skolinių. Visos kalbos yra skolingos viena kitai: prancūzų kalba papildė anglų, o anglų kalba praturtino prancūzų kalbą (Voirol 2006: 11). Kalbininko L. Meney nuomone, anglicizmai vertinami kaip nesustabdomas pavojaus ženklas. Autorius atkreipia dėmesį, kad anglicizmai į prancūzų kalbą įsiskverbė į visas kalbos dalis – nuo tarimo iki sintaksės. Autorius pristato anglicizmų klasifikaciją: 1) tarimo anglicizmai arba fonetiniai; 2) grafiniai (ortografiniai) anglicizmai; 3) morfologiniai; 4) sintaksiniai; 5) leksiniai; 6) frazeologinės kalkės; kultūriniai anglicizmai (Meney 1994: 933). Apibendrinamas autorius teigia, kad išsamus įvairių tipų anglicizmų tyrimas kelia sunkumų, pavyzdžiui, vienas ir tas pat anglicizmas galėtų būti vertinamas kaip morfosintaksinis vienetas arba kalkė. L. Meney teigimu, kalkės turi ir semantinį aspektą, nes atsiranda nauja reikšmė.

Prancūzų kalbininkai J. Guilford, A. Joliat tyrinėjo prancūzų ir anglų kalbos lingvistines sistemas spaudoje bei pateikė anglų kalbos skolinių, t. y. daiktavardinių anglicizmų, moteriškosios ir vyriškosios giminės suteikimo prancūzų kalbos žodžiams, sąrašą. Jų teigimu, reikia tirti semantinius, morfologinius ir fonetinius anglicizmų santykius su prancūzų kalbos leksika, kad būtų nustatyti anglicizmų giminės pasirinkimo faktoriai (Guilford 1999: 65–85).

H. Walter analizavo prancūzų kalbos anglicizmus informatikos srityje, pateikė šių terminų klasifikaciją, anglicizmų įsiskverbimo priežastis, semantinių kalkių pavyzdžius (Walter 1997: 45–49).

Apibendrinant tai, kas pasakyta, reikėtų akcentuoti, kad anglicizmų tyrimai prancūzų ir lietuvių kalbose lieka aktuali problema.

Išvados

Atlikta leksinių ir semantinių anglicizmų problematikos apžvalga prancūzų ir lietuvių kalbose parodė, kad anglicizmai veikia visas pasaulio kalbas sukurdami naują lingvistinę situaciją, nes anglicizmų adaptacijos procesas

prancūzų ir lietuvių kalbose vyksta trijose srityse: fonetikos, morfologijos ir semantikos. Taigi, norint suprasti šį anglicizmų adaptacijos algoritmą, reikėtų gilintis į leksinių skolinių tyrimus. Laikui bėgant skoliniai negali likti nepakitę, todėl galime teigti, kad anglicizmai keičiasi pagal fonetines, gramatines ir leksines funkcijas, t. y. prisitaiko prie kalbos sistemos ir galiausiai tampa neatskiriama adaptacijos proceso dalis.

Pažymėtina, kad šiame straipsnyje prancūzų ir lietuvių kalbininkai labiausiai išryškina anglų kalbos poveikį kaip fenomeną, kuris turės stiprią leksikos ir kitų kalbų struktūrų integraciją.

Taip pat reikėtų atkreipti dėmesį, kad anglicizmų prisitaikymas atsiranda natūraliai, bet paaiškinti šį procesą kartais gana sunku. Iki šiol skolinimosi procese svarbi sąlyga yra kalbų kontaktai.

Prancūzų ir lietuvių kalbininkai pabrėžia, kad pagrindinis leksinių vienetų skolinimasis vyksta dviejose kalbose. Taigi galima daryti išvadą, kad anglicizmų vartojimas prancūzų ir lietuvių kalbose yra gana platus. Iš esmės anglicizmų vartojimą galima priskirti prie autorių ir redaktorių noro atkreipti dėmesį ir sudominti skaitytoją sukuriant „naujovės efektą“. Reikėtų paminėti, kad skolinių tyrinėjimuose lieka klausimų, kuriuos iškelia didelis anglicizmų skaičius, jų diferenciacija pagal vartojimą, fiksavimo subtilumai ir kitos ekstralingvistinės aplinkybės. Taip pat lieka neatskleista ir jų vartojimo realybė, apie kurią būtų galima gauti duomenų atliekant išsamesnį tyrimą, nes, nepaisant mokslinių tradicijų ir šiuolaikinio mokslinio skatinimo tyrinėti skolinius, dabartinė anglicizmų ekspansija į prancūzų kalbą nėra išsamiai ištirta ir palyginta su lietuvių kalbos situacija, kurią nagrinėti būtina kompleksiskai.

Literatūra

Bogaards, P. 2008. *On ne parle pas français*. Bruxelles: De Boeck Duculot, 16.

<https://doi.org/10.3917/dbu.bogaa.2008.01>

Boudreau, D. ; Forest, C. ; Colpron, G. 1998. *Dictionnaire des anglicismes*. Paris: Les éditions Beauchemin, 29.

Brunet, S. 1996. *Les mots de la fin du siècle*. Paris: Belin, 45–31.

Boulanger, J.-C. 1989. *Les anglicismes. Danger ou enrichissement pour la langue française*. Paris: Presse universitaire de France. 218 p.

Cellard, J.; Rey, A. 1980. *Dictionnaire du français non-conventionnel*. Paris: Edité par Masson, 287–290.

Etiemble, R. 1991. *Parlez-vous français?* Paris: Gallimard, 8–15, 95.

Darbelnet, J. 1964. *Regards sur le français actuel*. Montréal: Les éditions Beauchemin, 63.

Gaivenis, K. 1990. *Kalbotyros terminų žodynas*. Vilnius: Šviesa, 56.

Girčienė, J. 2004. *Skoliniai ir bendrinė lietuvių kalba*. Vilnius: Lietuvių kalbos instituto leidykla, 67.

Girčienė, J. 2003. *Leksikos gryninimo polinkiai bendrinės lietuvių kalbos istorijoje*. Vilnius: Lietuvių kalbos instituto leidykla, 391.

Girčienė, J. 2000. *Naujųjų skolinių atitikmenys – naujadarai*. Vilnius: Lietuvių kalbos instituto leidykla, 33–57.

Gudavičius, A. 2007. *Gretinamoji semantika*. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla, 67, 117.

Gilder, A. 1996. *Et si l'on parlait Français?* Paris: Le Cherche-Midi, 167–172.

Goosse, A. 1975. *La néologie française d'aujourd'hui*. Paris: Gallimard, 54–60.

Guilford, J. 1999. *L'attribution du genre aux emprunts à l'anglais*. Paris: Presses universitaires de France, 65–85.

Grevisse, A. 1993. *Le bon usage*. Treizième édition. Paris et Louvain-La-Neuve: Duculot, 193.

Karaliūnas, S. 1997. *Kalba ir visuomenė (Psichosociologiniai ir komunikaciniai kalbos vartojimo bruožai)*. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 299.

Kozhevnikova, E. I. 2011. *Assimilyatsiya noveyshikh anglicizmov vo frantsuzskom uzuse i gallitsizmov – v anglijskom*. Saransk: Vysshaya Shkola, 6.

Langlois, M.; Laganière, H. 2001. *Les textes journalistiques sont-ils envahis par les emprunts à l'anglais*. Paris: Terminogramme, 48.

- Meney, L. 1994. *Pour une typologie des anglicismes en français au Canada*. Paris: The French Review, 930, 933.
- Pergnier, M. 1989. *Les anglicismes*. Paris: Presses universitaires de France, 73–89, 102, 145, 214.
- Rey-Débove, J. 1986. *Dictionnaire des anglicismes. Les mots anglais et américains en français*. Paris: Broché.
- Robert, P.; Rey-Débove, J.; Rey, A. 2008. *Le Nouveau Petit Robert de la langue française*. Paris: Dictionnaires Le Robert, 156.
- Rudaitienė, V. 2006. Dėl tarptautinių žodžių semantinių pokyčių administracinėje kalboje, iš konferencijos *Specialybės kalba: tyrimas ir dėstymas*, 2006 m. gruodžio 1 d. Vilnius, Lietuva, 123–133.
- Rudaitienė, V. 2003. Lietuvių kalbos savitumas ir Vakarų kalbos, iš *Leksikografijos ir leksikologijos problemos: mokslo darbai*. Vilnius: Lietuvių kalbos instituto leidykla, 213–224.
- Sabalaiuskas, A. 1990. *Lietuvių kalbos leksika*. Vilnius: Mokslas, 335.
- Vladarskienė, R. 2004. Dėl teisės aktų vertimo, iš *Skoliniai ir bendrinė lietuvių kalba*. Vilnius: Lietuvių kalbos instituto leidykla, 177–188.
- Vaicekauskienė, L. 2004. Teorinės svetimžodžių norminimo prielaidos, iš *Skoliniai ir bendrinė kalba*. Vilnius: Lietuvių kalbos instituto leidykla, 18.
- Vaicekauskienė, L. 2007. *Naujieji lietuvių kalbos svetimžodžiai. Kalbos politika ir vartoseną*. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 18, 19.
- Vaicekauskienė, L. 2014. Skolos bijosi – turtų nepadarysi. Leksikos skolinimosi poreikiai ir polinkiai 1991–2013 m. rašytiniuose tekstuose, *Taikomoji kalbotyra* 3: 6.
- Walter, H. 1997. *Le lexique de l'informatique et l'emprise de l'anglais*. Paris: Presses universitaires de France, 45–59.
- Voirol, M. 2006. *Anglicismes et anglomanie*. Paris: Broché, 11.

AN OVERVIEW OF LEXICO-SEMANTIC NOUN ANGLICISMS IN THE MODERN FRENCH AND LITHUANIAN LANGUAGES: LINGUISTS' APPROACH

Ksenija BANUŠEVIČIENĖ

Lithuanian University of Educational Sciences, Studentų g. 39, LT-08106 Vilnius, Lithuania
E-mail: ksenija.banuseviciene@leu.lt

The article examines noun anglicisms and their lexico-semantic integration in the French and Lithuanian languages. The notion of dynamics of the borrowing process and the concept of noun anglicisms are analyzed from the linguistic point of view.

The article aims at describing different interpretations of anglicisms by French and Lithuanian linguists, problematics of lexico-semantic anglicisms, and the current approach to lexico-semantic anglicisms in the French and Lithuanian languages.

It can be assumed that the intensive usage of anglicisms generates a new linguistic situation in which English terms are widely used in the French and Lithuanian languages. The use of new lexical elements in the French and Lithuanian languages improves text expressiveness and helps to move away from the formality of the text, thus creating a connection with the reader and realizing verbal expressiveness.

To sum up, anglicisms in the modern French and Lithuanian languages appear to have a systematic character related to the diachronic and structural development of the language. Their relatively fast assimilation at phonological, morphological and semantic levels appears to be the key part of the borrowing process. A great number of anglicisms seem to be the result of the process of globalization. Anglicisms influence all languages of the world. Naturally, French and Lithuanian are not an exception.

Keywords: anglicism, borrowing, semantic function, adaptation, integration, lexical-semantic feature.